

OBOGAĆENJE PROGRAMA PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA III. GIMNAZIJE MARIBOR S RADIONICAMA ZA PREDŠKOLSKU DJECU I PROJEKTOM ERASMUS+ MOBILNOST

Barbara GRADIŠNIK

III. gimnazija Maribor, Maribor

barbara.gradisnik@tretja.si

Sažetak

III. gimnazija Maribor školovala je buduće učitelje veći dio svoga postojanja, kao i odgajatelje nakon Drugog svjetskog rata. Danas izvodimo dva programa – gimnaziju (opću gimnaziju) i program predškolskog odgoja. Učenicima predškolskog odgoja želimo omogućiti stjecanje iskustva u radu s djecom. Od prošle godine intenzivno obnavljamo program, posebno stručne predmete (module). Međutim, želimo da učenici stječu iskustvo i izvan učionice. Uz obveznu praksu u vrtićima tijekom sve četiri godine, svakog svibnja održavamo radionice za djecu predškolske dobi. Djeca iz okolnih vrtića posjećuju našu školu i pohađaju radionice koje rezultiraju stručnim predmetima. Uz obveznu praksu u domaćim vrtićima naši učenici mogu steći iskustvo i u vrtićima u inozemstvu. Budući odgajatelji imaju kontakt s djecom iz vrtića u sklopu praktične nastave tijekom sve četiri godine školovanja, koja se u III. gimnaziji odvija u prvoj i drugoj godini tjedan dana, u trećoj godini dva tjedna i u četvrtoj godini šest tjedana. Škola u Sloveniji samostalno čini dio obrazovanja u otvorenom nastavnom programu. Područja djelovanja u nastavnom programu za vrtiće u našoj zemlji su pokret, jezik, umjetnost, društvo, priroda i matematika. Međutim, brojni vrtići vrlo brzo uvode rano učenje stranih jezika. Učenici se s tim područjima susreću u profesionalnim programima u školi, a mi ih uključujemo i u radionice za djecu iz vrtića. Nakon 2013. godine radionice u našoj školi postale su neizostavan dio događaja i aktivnosti. Omogućuju izravan kontakt djece iz vrtića s učenicima, koji tijekom praktične nastave imaju priliku ponovno raditi s najmlađima. Uz to, u skladu s ciljevima kurikuluma za vrtiće, učenici mogu predstaviti svoj rad – glazbenu bajku, didaktičke igračke, društvene igre i sl. U školskoj godini 2018./2019., kako bi učenici (program predškolskog odgoja i obrazovanja) stekli iskustvo u radu s djecom u inozemstvu, prijavili smo se za mobilnost učenika Erasmus+ KA1. Izvijestili smo o tijeku mobilnosti Ujedinjeno Kraljevstvo. Projekt smo nazvali Razvoj govora i učenje jezika predškolske djece kroz igru (PLAY). Naime, projekti mobilnosti za učenje pružaju učenicima iskustvo u inozemstvu, što donosi dugoročne pozitivne učinke na njihov osobni i profesionalni razvoj. Projektom IgraUČI željeli smo osposobiti učenike treće godine smjera predškolskog uzrasta za korištenje različitih metoda za

promicanje komunikacije i jezičnog razvoja u predškolskom razdoblju. Budući da je predškolsko razdoblje presudno za razvoj jezičnog obrazovanja djeteta, odabrali smo englesko okruženje čiji je osnovni princip učenja u predškolskom razdoblju učenje kroz igru. Glavna aktivnost projekta bila je mobilnost učenika u Ujedinjeno Kraljevstvo. Čak i prije mobilnosti organizirali smo projektne dane za učenike, gdje su se aktivno pripremali za provedbu mobilnosti. Pripreme su uključivale jezične, kulturne i stručne pripreme. U školskoj godini 2019./2020. učenici su stažirali u Engleskoj i Irskoj, ali ove godine stjecajem okolnosti nismo izvršili mobilnost u Njemačku i Španjolsku.

KLJUČNE RIJEČI: *predškolski odgoj, Erasmus+ mobilnost, praksa u vrtiću, svibanjske radionice za predškolsku djecu, kurikulum za vrtiće*

Mariborska gimnazija obrazovala je buduće učitelje i nastavnike većinu vremena svoga postojanja, a nakon Drugog svjetskog rata školovali su se i odgajatelji (slo. *vzgojitelji*). Danas u našoj školi provodimo dva programa, opću gimnaziju i čeverogodišnji program predškolskog odgoja.

Počeci datiraju u 1802. godinu, kada su u mariborskoj »glavnoj školi« uvedeni tromjesečni tečajevi za obrazovanje nastavnika. Pedesetak godina kasnije, 1850. godine, tadašnji tromjesečni tečajevi prošireni su na jednogodišnje i održavaju se sve do Drugog svjetskog rata. Nakon rata 1945. godine, počela je s radom Učiteljska škola Maribor. Već u školskoj godini 1948./49. učiteljska škola prvi je put imala četvrogodišnji program obrazovanja, a istovremeno je osnovana jednogodišnja odgajateljska škola. Kako je broj zaposlenih žena rastao, kroz godine javljala se i sve veća potreba za odgajateljima i učiteljima. Nekoliko godina nakon uvođenja ciljanog obrazovanja (1981.) pedagoške škole nisu bile definirane kao pedagoške obrazovne ustanove, već kao opće obrazovne ustanove. Današnje ime škola dobiva tek 12. srpnja 1990. godine, kada je nazvana Tretja gimnazija Maribor.

Radionice za djecu predškolske dobi u svibnju

Godine 2013. slavili smo sto pedeset godina postojanja. Jubilej smo slavili brojnim događanjima i manifestacijama. Te, ne tako davne 2013., rodila se ideja o radionici za djecu predškolske dobi, koju smo nazvali *Majske delavnice za predšolske otrok* (hrv. *Svibanjske radionice za predškolsku djecu*). Budući da je odaziv sudionika, djece vrtićke dobi, bio pozitivan, program smo nadogradili i proširili te ga počeli provoditi svake godine.

U otvorenom kurikulumu škola unutar nacionalnog programa može samostalno

oblikovati dio obrazovanja. U kontekstu praktičkog obrazovanja budući odgajatelji imaju kontakt s vrtićkom djecom sve četiri godine školovanja. Praksa na prvoj i drugoj godini odvija se jedan tjedan, na trećoj godini dva tjedna a na četvrtoj godini čak šest tjedana.

U planiranju *Majskih delavnica* (hrv. *Svibanjske radionice*) izašli smo iz okvira *Kurikuluma za dječje vrtiće* i iz ciljeva koji su u tome zacrtani. Konkretno, kurikulum je namijenjen takozvanim dnevnim programima. Tako smo prije izvođenja prvih radionica, nakon konzultacija s odgajateljima pripremili radionice u kojima smo nastojali ciljevima proizlaziti iz svih područja djelovanja definiranih u *Kurikulumu za dječje vrtiće*.

U sklopu *Majskih delavnica* pripremu preuzimaju učenici u suradnji s mentorima. Neke od ideja jesu:

- poligon s preprekama (kretanje)
- plesna radionica s rekvizitima (pokret i umjetnost)
- igra s didaktičkim igračkama i drugim dodatcima naših učenika (jezik, umjetnost, pridoda i društvo, matematika)
- oslikavanje lica i slikarstvo (likovna umjetnost, priroda)
- performans (glazbena bajka) prema književnim prijedlozima ili tekstu koji pripremaju učenici (jezik, umjetnost, pokret).

Radionice najčešće provodimo s vrtićima u bliskom okolišu. Nakon našeg poziva, voditelji vrtića odabiru grupe (do 60 djece) koje će sudjelovati na radionicama. Kada djeca dođu s odgajateljima, koje primaju učenici s profesorima, naše goste dijelimo

SLIKA 1. Plesni dio glazbene bajke s djecom iz vrtića

SLIKA 2. *Glazbena bajka*

u grupe. Djeca u tijeku radionica „cirkuliraju” od teme do teme unutar radionice (poligon, ples, slikanje i igranje s didaktičkim igračkama). Svaka od radionica traje otprilike deset minuta, a nakon obilaska svih radionica djeca se skupe i zajednički pogledaju glazbenu bajku koju su pripremili naši učenici u suradnji s profesorima slovenskog, glazbenog, likovnog i tjelesnog (plesni nastup unutar bajke), u sklopu predmeta s nazivom “jezikovno izražavanje otrok” (hrv. jezično izražavanje djece).

Integracija djece u šire okruženje također znači uključivanje u kulturu. Djeca uče o dijelu lokalne zajednice posjetom naše škole i naših radionica. Također stječu društvene vještine u interakciji s učenicima i profesorima.

SLIKA 3. *Igra s didaktičnim igračkama (naši učenici i djeca)*

SLIKA 4. *Poligon (naši učenici i djeca)*

U 2021. godini, s obzirom na sve opće okolnosti, radionice će se održati 4. lipnja 2021. na jednome od mariborskih trgova. Radionice će biti integrirane u projekt *TRIO* (aktivnosti projekta okrenute su budućnosti s ciljem podupiranja klimatske neutralnosti). U pripremi radionica usredotočit ćemo se na klimatske promjene.

Erasmus+

Kako smo učenicima programa predškolskog odgoja htjeli omogućiti stjecanje iskustva u radu s djecom u inozemstvu, prijavili smo se na program mobilnost učenika Erasmus+ KA1.

Godine 2018. prvi smo put prijavili mobilnost u Veliku Britaniju. Projekt smo nazvali *Razvoj govora i učenje jezika predškolske djece kroz igru (igraUČI)*. Naime, projekt mobilnosti za učenje pruža učenicima iskustvo u inozemstvu, što donosi dugoročne pozitivne učinke na njihov osobni i profesionalni razvoj. Glavni cilj projekata mobilnosti omogućiti je učenicima stjecanje znanja, vještina i iskustva koja donose dodanu vrijednost njihovom obrazovanju ili radu kod kuće.

Projektom *Razvoj govora i učenje jezika kod predškolske djece kroz igru (igraUČI)* htjeli smo osposobiti učenike treće godine predškolskog razreda za korištenje različitih metoda za promicanje komunikacije i jezičnog razvoja u predškolskom razdoblju. Budući da je predškolsko razdoblje presudno za razvoj jezičnoga područja djeteta, odabrali smo englesko okruženje, čiji se osnovni princip učenja u predškolskom razdoblju temelji na učenju kroz igru. Glavna aktivnost projekta bila je mobilnost učenika u Ujedinjenom Kraljevstvu, točnije u Engleskoj u gradu Leedsu. Čak šesnaest učenika predškolske dobi, u pratnji dvoje odraslih osoba (profesora), provelo je dva tjedna na praktičnoj nastavi radeći u engleskim vrtićima. Čak i prije mobilnosti organizirali smo projektne dane za učenike, gdje su se aktivno pripremali za provedbu mobilnosti. Pripreme su uključivale jezične, kulturne i stručne pripreme. U sklopu stručnih predmeta (jezično izražavanje, sigurno i zdravo okruženje) učenici su pripremali knjige od tkanine opremljene igrama i didaktičkim zagonetkama na temelju rima (engleske rime), koje su tako pripremali i na slovenskom i engleskom jeziku.

Na satovima engleskog jezika prevedene su rime koje su pripremili i na slovenskom jeziku, te tako obogatili rječnik engleskog jezika. Učenici su engleski rječnik nadograđivali tijekom cijeloga boravka u Velikoj Britaniji, jer su boravili s obiteljima domaće djece, što znači da su engleski jezik koristili i nakon dolaska iz vrtića u svakodnevnim aktivnostima.

Organizacija *Tiny signers* u projektu sudjelovala je kao partner domaćin. Tijesno smo sudjelovali u svim fazama projekta. Jedna od predstavnica organizacije bila je

SLIKA 5. Knjiga od tkanine

SLIKA 6. Knjiga od tkanine

gospođa Mojca Polak Williams, koja je djelovala kao "tutor" (staratelj). Gospođa Polak Williams diplomirana je sociologinja s certifikatom za učenje i poučavanje znakovne komunikacije s dojenčadi i djecom. Specijalizirana je za rad s predškolskom djecom. Radi s vrtićima i školama u okrugu Yorkshire, u područjima u kojima materjni jezik djece koja su upisana u vrtić nije engleski.

Engleski vrtići mogu biti privatni, njima mogu upravljati volonteri, mogu se organizirati pod pokroviteljstvom gradskog vijeća, crkvenih organizacija, pojedinih društvenih skupina, pod pokroviteljstvom škola (npr. Froebelovska škola) ili sveučilišta (Sveučilište Leeds Trinity s dnevnim vrtićem Cliffe House, koji također uključuje djecu studenata tamošnjeg sveučilišta). Radno vrijeme ovih vrtića stoga je široko i prilično se razlikuje od našega. Većina vrtića otvorena je do devetnaest sati, jer se radni dan

SLIKA 7. Naš učenik na praksi u vrtiću u šatoru

SLIKA 8. Naši učenici na izletu u York

zaposlenika u Engleskoj također prilično razlikuje od našega. Odjeli su često mješoviti, što znači da uključuju djecu različite dobi. Pojedinačni vrtići odvajaju djecu u istom prostoru, samo s malim preprekama (ograde, igračke). Tamošnji zakon propisuje koliko djece može biti na jednog odgajatelja ili pomoćnika odgajatelja. Do djetetove dvije godine života jedan odgajatelj odgovoran je za najviše troje djece. Od druge do treće godine djeteta jedan je odgajatelj odgovoran za najviše četvero djece, a od treće godine jedan odgajatelj odgovoran je za najviše trinaestero djece, ali samo pod uvjetom da ima diplomu s fakulteta. U suprotnom odgovoran je za najviše osmero djece.

SLIKA 9. Učenice ispred vrtića u industrijskoj zoni

SLIKA 10. Dječji vrtić na području bogatijih stanovnika

“Key person”, kako se zove odgajatelj u engleskom vrtiću, odgovorna je osoba za pratnju djeteta i njegova napretka. Budući da su odgajatelji u engleskim vrtićima odgovorni za manje djece, mogu posvetiti više vremena promatranju djeteta i bilježenju njegova napretka. Odgajatelji imaju razne elektroničke uređaje, najčešće tablete, na kojima kontinuirano promatraju djecu i bilježe ključne parametre razvoja do kojih mogu pristupiti i roditelji te bazu podataka po potrebi dopuniti podacima koji bi mogli biti bitni za odgajatelje.

Odgajatelji u engleskim vrtićima prate sedam različitih područja razvoja i učenja za svako dijete:

- opća područja: komunikacija i jezični razvoj; tjelesni razvoj; osobni, socijalni i emocionalni razvoj
- specifična područja: pismenost, matematika, učenje o okolišu, umjetničko izražavanje i dizajn.

Promatranja povezana s tim područjima sastavni su dio dječjeg portfelja u vrtiću. Odgajatelj tako vrlo rano prepoznaje djetetove jače, a i slabije strane i sukaldno tome može pripremiti razne aktivnosti za djecu koje će pomoći jačanju slabijih strana pojedinca.

Djeca u engleskim vrtićima mogu sama odabrati aktivnosti i mjesto gdje će se igrati odnosno provoditi vrijeme. Neki vrtići pridaju veliku važnost kontaktu s prirodom. Tako je jedan od učenika vježbao u vrtiću, koji je bio u šatoru/juti koja se grijala, ali zbog izravnog kontakta s prirodom soba je bila hladnija nego što smo navikli. Rekviziti za igru također se razlikuju – u prostoru za igru često nalazimo pijesak, zemlju, lišće koje djeca mogu slobodno koristiti u igri. Djeca također uče o različitim materijalima – igraju se vodom koju odgajatelji ulivaju u veće posude, kontrolirajući njezin tijek.

U engleskom su prostoru velike razlike između vrtića. Vrtići u »bogatijim« dijelovima grada, koja pohađaju djeca bogatijih roditelja, smješteni su u većim građanskim kućama, pored parkova, pa čak imaju i odvojene igraonice, blagovaonice ili prostore za spavanje (npr. Dječji vrtić *Peebles kindergarten Leeds*). Dvoje učenika stažirali su u vrtiću u okviru industrijske zone. Vrtić se nalazio u jednoj od bivših tvornica (npr. Dječji vrtić *Active kids*), stoga je prostor bio veći, djeca različite dobi bila su odvojena jedni od drugih samo niskom ogradom i ladicama. Neki vrtići imaju i manje kuhinje i perilice za rublje unutar područja namijenjenih igri.

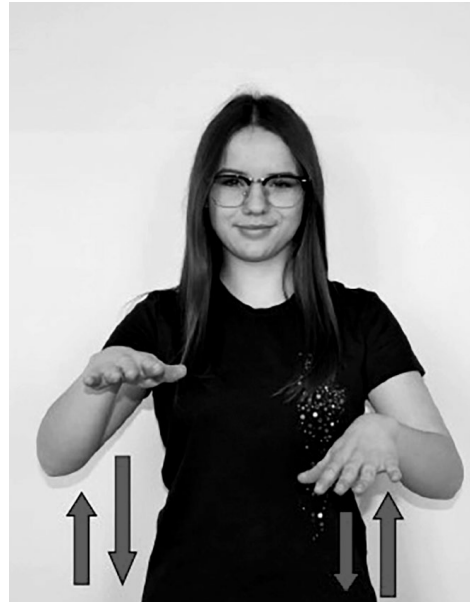
Vrtići se također mogu nalaziti u bivšim crkvama; u jednom takvom vrtiću se na velikom igralištu može naći potpuno očuvana propovjedaonica, a masivne drvene klupe pretvorene su u stolove za presvlačenje (npr. Dječji vrtić *Cherubs Kindergarten*).

Slično jeziku za gluhe, i znakovni jezik za malu djecu oslanja se na djetetovu sposobnost da bude motorički i kognitivno puno razvijeniji nego verbalno te tako uspostavi vezu na neverbalan način. U engleskim vrtićima odgajatelji koriste znakovni jezik kada pjevaju dječje pjesme ili čitaju bajke. Engleski pedagozi primjećuju da je u posljednjih nekoliko godina jako pao kontakta očima, a upotreba znakovne komunikacije potiče djecu da gledaju u odgajatelja i budu pažljivi.

U lipnju 2019. III. gimnazija Maribor započela je s provedbom projekta *Igra i jezik za predškolsku djecu (Play&Speak)*. Projekt će se provoditi do svibnja 2022. Glavni cilj je testiranje različitih pristupa ranom učenju jezika u različitim kulturama. Područje komunikacije i jezika odabrali smo zbog vrlo raznolikih metoda rada koje su prilagođene različitim jezičnim sposobnostima djece (poteškoće, stranci). Kako bismo promatrali, učili i testirali različite pristupe učenju verbalne i neverbalne komunikacije,

SLIKA 11. Znak za „smeđa”

SLIKA 12. Znak za „medved”

odabrali smo različita kulturna okruženja: englesko, irsko, njemačko i španjolsko. Oda-brana okruženja razlikuju se po broju grupa, strukturi planiranja, timovima odgovajatelja i njihovom obrazovanju. Zbog trenutnih okolnosti nismo bili u mogućnosti provodi-li mobilnost u Španjolskoj i Njemačkoj, ali planiramo je početkom sljedeće školske godine 2021./2022. Primjenom mobilnosti jačamo i ojačat ćemo jezične kompetencije korištenja stranog jezika i omogućiti prijenos znanja u nastavu odgovarajućih modula programa predškolskog odgoja i obrazovanja. Također, učenici i nastavnici u pratnji ojačat će samopouzdanje, naučiti osnove znakovnog jezika za djecu i širiti dobre prakse među vršnjacima. Želimo stvoriti temelje za razvoj novih profesionalnih modula unutar izbornog dijela kurikulumuma iz znakovnog jezika, učenjem stranih jezika.

Odgovori naših učenika na mobilnost:

Doroteja: Mobilnost u Leedsu u Engleskoj bila je sjajno iskustvo. Stekla sam puno iskustva s djecom, usavršila sam engleski jezik. Upoznali smo nove prijatelje, obitelj i povezali se i zabavili s njima. Počasćena sam što sam bila dio ove priče.

Aljaž: Bilo je jako zanimljivo, naučio sam puno novih stvari. Svidjelo mi se što se toliko naglašava slobodna igra, koja bi se mogla uvesti i u naše vrtiće. Fenomenalno iskustvo!

LITERATURA

<https://www.tretja.si/>. (pristupljeno 2. svibnja 2021.).

Ključni ukrep 1 (KA1). <http://www.erasmusplus.si/kljucna-aktivnost-1/> (pristupljeno 8. svibnja 2021.).

Kurikulum za vrtce. (18. ožujka 1999). http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/vrtci_kur.pdf (pristupljeno 8. svibnja 2021.).

Grade Based Curriculum. <http://www.jumpstart.com/teachers/curriculum/grade-based> (pristupljeno 5. rujna 2018.).

DIVJAK, J. (2020). *Učna mobilnost dijakov v sklopu Erasmus+ projekta*. 13. mednarodni strokovni simpozij »UČENJE – IZZIV ALI NA(D)LOGA ŠOLE 21. STOLETJA?« (pristupljeno 2. svibnja 2021.). simpozij-program2020-2.pdf (osfprensovci.si).

GRADIŠNIK, B. (2019). *Opravljanje praktičnega usposabljanja v angleških vrtcih v sklopu projekta igraUČI*. 12. mednarodni strokovni simpozij »Učenje za umetnost življenja«. (pristupljeno 2. svibnja 2021.). simpozij-program2019 (osfprensovci.si).

ŠPILAK, B. (2018). *Praktično usposabljanje v vrtcih v Združenem kraljestvu*. VI. Mednarodna znanstvena konferenca Izzivi in težave sodobne družbe. (pristupljeno 2. svibnja 2021.) 1541373616VI_MEDNARODNA_ZNANSTVENA_KONFERENCA_IZZIVI_IN_TE_AVE_SODOBNE_DRU_BE_2018.pdf (ris-dr.si).

PRILOZI

Slike 1–12. Školski arhiv.

**ENRICHMENT OF THE PRE-SCHOOL EDUCATION
PROGRAM ON III. GIMNAZIJA MARIBOR WITH
WORKSHOPS FOR PRE-SCHOOL CHILDREN AND THE
ERASMUS + MOBILITY PROJECT**

Abstract

III. gimnazija Maribor has educated future teachers for most of its existence, including pre-school teachers after the Second World War. Today we run two programs, gimnazija (general secondary program) and the pre-school education program. We want to enable pre-school students to gain experience in working with children. Last year, we began intensively renovating the program, especially the program-specific subjects (modules). However, we want students to gain experience outside the classroom as well. In addition to the obligatory teaching practice during all four years in kindergartens, we also hold workshops for preschool children every May. Children from the surrounding kindergartens visit our school and attend practical workshops. In addition to the obligatory internship in their local kindergartens, our students can also gain experience in kindergartens abroad. Future educators have contact with children from kindergartens as part of practical training in all four years of schooling, which on III. gimnazija takes place in the 1st and 2nd year for one week, in the 3rd year for 2 weeks, and in the 4th year for 6 weeks. The school in Slovenia independently forms a part of education in an open curriculum. Areas of activity in the Curriculum for Kindergartens in our country are movement, language, art, society, nature and mathematics. However, many kindergartens are introducing early foreign language learning at a very rapid pace. Students encounter these areas in professional programs at school, and we also include them in workshops for children from kindergarten. Since 2013, workshops at our school have been an indispensable part of events and activities. They enable direct contact of children from kindergarten with students, who have the opportunity to work with the youngest ones again during practical training. In addition, in accordance with the objectives of the Kindergarten Curriculum, students can present their work - a musical fairy tale, didactic toys, board games... In the 2018/19 school year, in order to enable students of the pre-school education program to gain experience in working with children abroad, we applied for Erasmus+ KA1 student mobility. We applied for a flow of mobility to the UK. We named the project Speech Development and Language Learning in Pre-school Children through Play (named igraUČI). It is our belief that mobility projects provide students with experience abroad, which brings long-term positive effects on their personal and professional development. With the igraUČI project, we wanted to train 3rd year preschool students to use various methods to promote communication and language development in the pre-school period. Since the pre-school period is crucial for the development of the child's language area, we chose the English environment, whose basic principle of learning in the pre-school period is learning through play. The main activity of the project was the mobility of students to the United Kingdom. Even before the mobility, we organized project days for students, where they actively prepared for the imple-

mentation of mobility. The preparations included linguistic, cultural and professional preparations. In the 2019/2020 school year, students did internships in England and Ireland, but this year, due to the circumstances, we did not carry out the mobility to Germany and Spain.

KEYWORDS: *pre-school education, Erasmus+ mobility, practice in kindergarten, May workshops for pre-school children, curriculum for kindergartens*